

ΘΟΥΡΙΟΣ : ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ρήγας Βελεστινλής : Γεννήθηκε το 1857 στο Βελεστίνο (αρχαίες Φερές) της Μαγνησίας και αποδείχθηκε δάσκαλος του γένους.

- Το έργο «Θούριος» είναι **ένας πατριωτικός ύμνος** που προτρέπει σε απελευθερωτικό αγώνα.
- Περιλαμβάνει **126 στίχους** από τους οποίους δίνονται στο απόσπασμα οι 40 πρώτοι.
- Η λέξη «θούριος, σύμφωνα με τους αρχαίους Έλληνες, σήμαινε **ορμητικός, πολεμικός. Με αυτό τον τίτλο θέλει να αποδώσει το επαναστατικό περιεχόμενο του ποιήματος**

Είδος : πατριωτικό, επαναστατικό άσμα

Θέμα : Η προτροπή του ποιητή προς τους σκλαβωμένους Έλληνες για επανάσταση κατά των Τούρκων (Οθωμανών).

Γλώσσα : **Δημοτική (φαναριώτικη) με ιδιωματισμούς** (πχ ψένουν), τουρκικές λέξεις και λόγιες (πχ να ζούμεν)

Ύφος : απλό, ζωντανό, γιατί παρουσιάζει το φλογερό κήρυγμα του Ρήγα

Στίχος : **ιαμβικός, οξύτονος 13 σύλλαβος** (κάθε στίχος αποτελείται από έναν 7σύλλαβο και από έναν 6σύλλαβο), **με ζευγαρωτή ομοιοκαταληξία**

Συναισθήματα :

- Πατριωτικός ενθουσιασμός
- Αγάπη για ελευθερία

Δομή :

- **1^η ενότητα** : στ. 1-8 , προοίμιο- δυσκολίες των κλεφτών από τη σκλαβιά (τα δεινά της σκλαβιάς)
- **2^η ενότητα** : στ 9-20, Αποτελέσματα δουλείας
- **3^η ενότητα** : στ. 21-30, Προτροπή σε απελευθερωτικό αγώνα
- **4^η ενότητα** : στ. 31-40, όρκος για κοινό αγώνα και συνέπειες παράβασης του όρκου

Ανάλυση 1^{ης} ενότητας

- Στ. 1 « **ως πότε παλικάρια** » : ξέσπασμα **απελπισίας, αγανάκτησης, οργής** του ποιητή για τις άθλιες συνθήκες των σκλαβωμένων Ελλήνων.
- **Παρουσίαση δυσκολιών των κλεφτών** (στ 1-8) :

1) ζουν σε στενότητα (στα στενά) = ανασφάλεια (μεταφορικά)

2) σα λιοντάρια (παρομοίωση) = μοναχικά, σε μέρη δύσβατα, σε ορεινές περιοχές

3) σε σπηλιές και όχι σε σπίτια, όπως οι άλλοι άνθρωποι

4) στερούνται την κοινωνική ζωή, βλέποντας «κλαδιά» (δάση) αντί για ανθρώπους

5) ζουν μακριά από τους δικούς τους

6) σε μια σκλαβωμένη Πατρίδα

- Χρησιμοποιεί **α' πληθυντικό πρόσωπο**, απευθυνόμενος στους κλέφτες αλλά τοποθετώντας και τον εαυτό του μέσα σε αυτούς (πιθανόν και από προσωπική εμπειρία)
- Οι ερωτήσεις είναι **ρητορικές** και με αυτές καλεί όλους τους Έλληνες (Ρωμιούς) να επαναστατήσουν για την ελευθερία τους

- **Γνωμικό :** διατυπώνει την άποψη για μια ώρα ελεύθερης ζωής παρά για μακροχρόνια δουλεία που ισοδυναμεί με φυλακή (έμμεση προτροπή για αγώνα και επανάσταση). Έμμεσα καταγράφει τις εμπειρίες των Ελλήνων (φυλακίσεις, καταπίεση) στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Σχήματα λόγου :

- **Παρομοίωση :** στ. 2 «σα λιοντάρια»
- **Ασύνδετο :** στ. 1-2, 3-4
- **Μεταφορά :** «πικρή σκλαβιά», «χάνουμε αδέρφια», «παρά σκλαβιά και φυλακή»
- **Αντίθεση :** «ελεύθερη ζωή- σκλαβιά»

Ανάλυση 2^{ης} ενότητας

- Χρησιμοποιεί **β' ενικό πρόσωπο** γιατί απευθύνεται σε όλους τους σκλαβωμένους (**αμεσότητα**)
- **Στ. 9 ρητορική ερώτηση** (η ζωή χωρίς ελευθερία δεν έχει αξία)
- Στ. 10 καλεί κάθε σκλαβωμένο Ρωμιό να σκεφτεί **τα αποτελέσματα, τις συνέπειες της δουλείας :**

Α) απώλεια ζωής ή ισόβια βάσανα (ψένουν στη φωτιά)

Β) απόλυτη υποταγή στον τύραννο (Σουλτάνο) και εκμετάλλευση από αυτόν (στ.12-14)

Γ) Ο τύραννος κοιτά το συμφέρον του και την εξουσία του και θανατώνει/τιμωρεί όλους ανεξάρτητα από αξιώματα, τίτλους, εθνικότητες, φυλές, κοινωνικές τάξεις (παραδείγματα επωνύμων Φαναριωτών που θανατώθηκαν)

Δ) Καμία πρόοδος δε σημειώνεται (στασιμότητα, στ 20)

- Υπάρχει **ιεραρχική κλιμάκωση των δεινών** της δουλείας που ξεκινά από την καταπίεση (στ 11-16) και φτάνει μέχρι τη θανάτωση (στ. 17-20) – δραματική ατμόσφαιρα : **άρα απευθύνεται όχι μόνο στους Έλληνες- Ρωμιούς και στους άλλους λαούς των Βαλκανίων αλλά και στους καταπιεσμένους Τούρκους**

Σχήματα λόγου :

- **Παρομοίωση :** στ 10 («ψένουν ...φωτιά»)
- **Μεταφορά :** (το αίμα σου να πιει, καθρέπτης είν' να ιδής)

Ανάλυση 3^{ης} ενότητας

Αποτελεί **παραινετική στροφή**

- Χρήση **β' ενικού, α' πληθυντικού πληθυντικού** (ελάτε, ας κάμωμεν, να βάλωμεν, προτρεπτική προστακτική και υποτακτική)
- Στ.22 η απόφαση για Αγώνα (επανάσταση) πρέπει να επισφραγιστεί με όρκο **στο Σταυρό**
- Στ. 23 όραμα για ίδρυση ενός κράτος με **ικανούς, άξιους ηγέτες που διαπνέονται από πατριωτισμό**

- Στ. 25 Οι νόμοι ορίζουν το «κράτος δικαίου», απαραίτητη η υπακοή στους νόμους, ενώ η αναρχία θεωρείται δουλεία, αφού δεν υπάρχουν νόμοι για να περιφρουρούν τα δικαιώματα των ανθρώπων (στ. 27)

Σχήματα λόγου :

Προσωποποίηση : « οι Νόμοι», «η Πατρίδα»

Παρομοίωση : (η αναρχία ομοιάζει την σκλαβιά)

Μεταφορά : (σκληρή φωτιά)

Αντίθεση : αρχηγός- αναρχία

Ανάλυση 4^{ης} ενότητας

- Προηγείται η αφήγηση : ορκίζεται στον Ουρανό και όχι στο σταυρό, ίσως για να δείξει έναν υπερεθνικό χαρακτήρα της επανάστασης
- Σε α' πρόσωπο, αρχίζει με την επίκληση του Θεού

Δεσμεύσεις όρκου :

α) δε θα γίνει όργανο του κατακτητή, στ. 32

β) δε θα δουλέψει για τα συμφέροντά τους και δε θα παρασυρθεί από τις υποσχέσεις τους στ 33-34

γ) μόνος σκοπός : ο αφανισμός των εχθρών (τυράννων) στ.35-36

δ) πίστη στη πατρίδα στ. 37

ε) απόλυτη υπακοή στους άρχοντες (στρατηγό) στ.38

στ) τιμωρία στους επίορκους – σκληρή τιμωρία από την παράβαση του όρκου (εικόνα- παρομοίωση : σαν καπνός και υπερβολή : «ν' αστράψει ...καπνός»)

Εκφραστικά μέσα με τα οποία τονίζεται ο επαναστατικός χαρακτήρας του « Θούριου».

- **Οι προτρεπτικές, προστακτικές και υποτακτικές με τη χρήση β'ενικού και α'πληθυντικού προσώπου:** «Στοχάσου, να κάμωμεν...»

- Προσφωνήσεις: «παλλικάρια» «Βούλγαροι κι Αρβανίτες, Αρμένιοι και Ρωμιοί»
- Επιφώνημα: «ως τότε»
- Παρομοιώσεις: «σα λιοντάρια»
- Μεταφορές: «πικρή σκλαβιά», «να 'χωμεν μια καρδια» «χάνουμε αδέρφια», «παρά σκλαβιά και φυλακή».
- Ασύνδετο σχήμα: «στες ράχες, στα βουνά, σπηλιές να κατοικούμεν, να βλέπωμεν κλαδιά, φεύγωμ' απ' τον κόσμον»
- Ρητορικές ερωτήσεις: «Ως τότε....κι όλους τους συγγενείς;»
- Αντίθεση: «ελεύθερη ζωή- σκλαβιά».
- Παραδείγματα: «Σπηλιές να κατοικούμεν, ..κι όλους τους συγγενείς»
- Εικόνες: - Οι κλέφτες πάνω στα βουνά
- Όλοι οι σκλαβωμένοι λαοί που εξεγείρονται κατά του δυνάστη τους
- Θαυμαστικό: Κάλλιο' ναι μίας ...σκλαβιά και φυλακή!